

Eindrapport

Interventieteam Schoonmaak

1 januari 2016 – 1 april 2020

1. Managementsamenvatting

Voor u ligt het eindrapport van het Interventieteam Schoonmaak (ook: IT-Schoonmaak) over de periode 1 januari 2016 tot 1 april 2020.

De deelnemende convenantpartners binnen het programma en interventieteam Schoonmaak zijn:

- Inspectie SZW (ISZW);
- Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV)
- Gemeenten (door tussenkomst van VNG Naleving)
- Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND).
- Belastingdienst/UD MKB en Belastingdienst/FIOD
- Politie
- Openbaar Ministerie

Binnen het IT-Schoonmaak werken Inspectie SZW, UWV, Belastingdienst, IND en VNG samen. De samenwerking zorgt voor een krachtig optreden door het delen van kennis en maatwerk in de aanpak. Door de combinatie van repressief (opleggen van boetes, naheffingen, beslagen, toepassing Wka) en preventief (handhavingscommunicatie, ketenaanpak) optreden is er maximaal ingezet om de schoonmaakbranche en diens opdrachtgevers te bereiken en problemen aan te pakken.

Resultaten

In genoemde periode zijn door het IT-Schoonmaak de volgende resultaten behaald:

Inspectie SZW

Door het IT-Schoonmaak zijn in totaal zestig schoonmaakbedrijven onderzocht, waarbij in totaal honderdvijfenvierzig inleners zijn gecontroleerd. Bij 82% van de inspecties zijn er meerdere overtredingen van de arbeidswetgeving geconstateerd. Binnen het interventieteam worden de complexere zaken opgepakt met vaak meervoudige problemen (waaronder ook belastingontduiking en uitkeringsfraude).

Er zijn in totaal vijfentachtig boeterapporten terzake overtreding van de arbeidswetten opgemaakt (inclusief boeterapporten opgemaakt tegen inleners/opdrachtgevers). Daarnaast zijn nog twaalf schriftelijke waarschuwingen Arbeidstijdenwet (Atw) verzonden. Er is een totaalbedrag van € 1.321.737,- aan boetes opgelegd. Hiervan is inmiddels € 455.650,- geïnd. Genoemde bedragen zullen nog verder oplopen omdat nog niet alle onderzoeken zijn afgerond. Tenminste een bedrag van € 14.950,- is oninbaar in verband met faillissement / bedrijfsstaking.

In de onderzoeksperiode zijn drie strafrechtelijke onderzoeken opgestart, twee door de FIOD en één door ISZW/Opsporing. In deze onderzoeken zijn zeven rechtspersonen en negen natuurlijke personen aangemeld als verdachte bij het OM. Het gaat hier om de volgende strafbare feiten: het opzettelijk doen van onjuiste aangiften Omzetbelasting (OB) en Loonheffing (LH), het opzettelijk niet doen van aangiften OB en LH, valsheid in geschrifte en, voor wat betreft de natuurlijke personen, het feitelijk leidinggeven aan de verboden gedragingen. Beide zaken zijn afgerond en zijn aangeboden aan het OM, er zijn nog geen uitspraken gedaan.

Het onderzoek dat door ISZW/Opsporing wordt uitgevoerd betreft een onderzoek naar valsheid in geschrifte en mensensmokkel. Het vermoeden is dat er door het afgeven van valse arbeidscontracten aan tientallen personen ten onrechte verblijfstitels zijn verstrekt, er geen of te weinig premies en loonheffingen zijn betaald en er ten onrechte subsidies zijn aangevraagd en verkregen. De IND heeft aangifte gedaan. Dit onderzoek loopt nog.

Belastingdienst

Over de periode van 1 januari 2016 tot 1 april 2020 hebben de onderzoeken van het IT-Schoonmaak geleid tot het uitvoeren van veertig uitgebreide boekenonderzoeken. Hiervan zijn er achtentwintig afgerond en twaalf nog lopend of nog te starten.

Er is een aanzienlijk bedrag aan naheffingen en navorderingen opgelegd.

Over de gerapporteerde periode is € 954.000 geïnd dan wel verrekend. Er ligt nog geheel/gedeeltelijk beslag voor € 1.081.000.

UWV

In totaal zijn zevenenvijftig signalen van mogelijke uitkeringsfraude in onderzoek genomen door het UWV. Na onderzoek is het volgende resultaat vastgesteld:

- In dertien gevallen is benadeling vastgesteld, hierbij is een totaalbedrag van € 160.451,- aan terugvordering inclusief boete opgelegd.
- Twee gevallen zijn nog in onderzoek.

De verwachting is dat het aantal fraudegevallen nog flink zal oplopen, omdat naast de twee zaken die nog in onderzoek zijn, er nog ruim twintig extra signalen moeten worden onderzocht uit een strafrechtelijk onderzoek van ISZW/Opsporing.

VNG Naleving

In totaal zijn eenenzeventig signalen van mogelijke uitkeringsfraude in onderzoek genomen door gemeenten. Na onderzoek is het volgende resultaat vastgesteld:

- In drieëntwintig gevallen is fraude vastgesteld, hierbij is een totaalbedrag van € 244.621,- aan terugvordering inclusief boete opgelegd.
- In één geval is fraude vastgesteld waarbij het nadeel hoger was dan € 50.000,- en is er een strafrechtelijk onderzoek ingesteld waarvan de uitkomst nog niet bekend is.
- In zesentwintig gevallen is geen fraude vastgesteld of heeft een gemeente geen nader onderzoek ingesteld.
- Eenentwintig gevallen zijn nog in onderzoek.

Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)

Binnen het IT Schoonmaak is actief aandacht besteed aan het fenomeen migratiegerelateerde fraude. Er is onderzoek gedaan naar werknemers bij schoonmaakbedrijven, welke als (sociaal) referent bij de IND bekend waren. Dit leidde tot de volgende resultaten:

- IND heeft bij het OM aangifte gedaan van valsheid in geschrifte en mensensmokkel. Aanleiding was het feit dat een schoonmaakbedrijf door het afgeven van valse arbeidscontracten het vermoedelijk voor tientallen personen mogelijk heeft gemaakt ten onrechte verblijfstitels te verkrijgen. (onderzoek loopt bij ISZW/Opsporing)
- Er zijn negentien signalen voor nader onderzoek gegenereerd, waarvan zestien naar aanleiding van de hierboven vermelde aangifte.
- Deze hebben geleid tot één geval van intrekking van de verblijfsvergunning.
- In de overige gevallen is het resultaat nog niet bekend.

Overige effecten

De onderzoeken in de schoonmaakbranche hebben –mede door de intensieve samenwerking van het IT Schoonmaak- naast repressieve resultaten geleid tot de volgende effecten (*opsomming is niet limitatief*):

- Meerdere schoonmaakbedrijven zijn kort na het onderzoek gestopt met de onderneming;
- Diverse opdrachtgevers zijn gestopt met het ingehuurde schoonmaakbedrijf en hebben het schoonmaakpersoneel zelf in dienst genomen of zijn met een ander schoonmaakbedrijf in zee gegaan;
- Na een controle door het IT zijn door een aantal schoonmaakbedrijven meer werknemers voor de aangifte LH opgevoerd;
- Opdrachtgevers zijn zich in veel gevallen na een onderzoek meer bewust van de risico's bij het uitbesteden van de schoonmaak;
- In enkele gevallen zijn malafide schoonmaakbedrijven failliet gegaan nadat ze niet meer door opdrachtgevers werden ingezet. Vermoedelijk heeft onderzoek van het IT Schoonmaak hiertoe geleid;
- Enkele ondernemers zijn met onbekende bestemming naar het buitenland vertrokken;
- De aangetroffen misstanden rond de schoonmaak in de horeca in Amsterdam zijn met de gemeente Amsterdam besproken. In de gemeenteraad zijn hierover ook vragen gesteld. De gemeente onderzoekt de mogelijkheden om ook de hotels vergunningplichtig te maken. Bij misstanden zou dan de exploitatievergunning (tijdelijk) kunnen worden ingetrokken.

Conclusie

De integrale aanpak en inzet van repressieve en preventieve interventies heeft in de afgelopen jaren aansprekende resultaten en effecten opgeleverd. Er is een duidelijk signaal richting de kwetsbare schoonmaakbranche afgegeven dat malafide handelingen niet worden getolereerd en worden bestreden. Het is belangrijk om dit signaal te blijven afgeven, om terugval te voorkomen. Diverse diensten hebben besloten de samenwerking voort te zetten. Momenteel wordt de huidige samenwerkingsvorm afgerond om met ingang van 1 juli 2020 onder artikel 64 Wet SUWI door te gaan. Deelnemende samenwerkingspartners daarin zijn Belastingdienst, ISZW en UWV.

2. Algemeen

2.1 Aanleiding van het Interventieproject

Van juni 2009 tot juli 2012 zijn 4 regionale Schoonmaak-interventieteams actief geweest. Hieruit kwamen misstanden naar voren op het terrein van arbeidsmarkt-, belasting- en sociale zekerheidswetgeving. Ondanks het opleggen van naheffingen en boetes, naheffings- en navorderingsaanslagen en strafrechtelijke vervolging, bleek in de mate van naleving weinig verbetering te zijn opgetreden.

De LSI heeft bij besluit van 19-9-2013 groen licht gegeven voor de voortzetting van de interventie aanpak binnen de schoonmaak, met daarbij de kanttekening dat naast toepassing van repressie ook andere handhavingsinstrumenten moesten worden ingezet. Doel was hiermee een gedragsbeïnvloeding en een duurzaam effect tot stand te brengen. Het project "schoonmaak fastfood" is als pilot gedraaid, om vanuit de lessons learned van dit project te komen tot een optimale integrale aanpak van de gehele schoonmaaksector.

Door in de pilot de focus specifiek te richten op schoonmaakbedrijven in de fastfood, werd een specifieke doelgroep in beeld gebracht, mede omdat de doelgroep relatief klein is en de opdrachtgevers (grote ketens) relatief beperkt. Hierdoor was het mogelijk om heel gericht passende handhavingsinstrumenten in te zetten. De kans op gedragsbeïnvloeding werd hierdoor vergroot. Deze kennis is bruikbaar gebleken bij de brede aanpak. De handhavingsaanpak schoonmaak is gericht op het bereiken van een duurzaam, structureel effect binnen de schoonmaaksector. Deze handhavingsaanpak is vormgegeven binnen het Programma Schoonmaak van de Inspectie SZW, waar het interventieteam schoonmaak onderdeel van uitmaakt.

2.1.1 Werkwijze

Het programma had als opdracht om het aantal malafide schoonmaakbedrijven te verminderen en het bereiken van een duurzaam, structureel effect binnen de schoonmaaksector. De werkzaamheden van het IT schoonmaak waren hier ondersteunend aan. Naast het IT schoonmaak zijn er door de Inspectie SZW reguliere inspecties uitgevoerd binnen de schoonmaaksector. Er is sprake van een samenspel van integrale IT-aanpak en reguliere aanpak. Uitgangspunt was een integrale risicoanalyse. Uit deze bleek dat circa 10% van de populatie als risicovol beschouwd kon worden. Met een populatie van ongeveer 11.000 schoonmaakbedrijven is de keuze gemaakt, mede vanuit capaciteitsoogpunt, niet in te zetten op grootschalige controles. Er is ingezet op het bereiken van een duurzaam effect in jaarlijks te kiezen (sub)sectoren zoals hotels, horeca, evenementen en vakantieparken.

De werkwijze is uitgegaan van het toepassen van een brede interventiemix door een combinatie van:

- *Dienstverlening* (bijvoorbeeld geven van voorlichting aan goedwillende schoonmaak- én opdrachtgevende bedrijven)
- *Interventies in de keten* (samenwerken met / beïnvloeden van brancheorganisaties en opdrachtgevers)
- *Repressie* (gericht op hardleerse bedrijven) en
- *Publiciteit* (ondersteuning goeden, afschrikking bewuste overtreeders, reputatiesturing (imagoschade) bij opdrachtgevers)

Kenmerkend voor de aanpak van de schoonmaaksector is dat het uitgangspunt tweeledig is: inzetten op schoonmaakbedrijven én opdrachtgevers.

Het IT selecteerde in een weeggroep op basis van de risicoanalyse en ernstige meldingen die schoonmaakbedrijven waar de kans op malafiditeit het grootst is. Daar werden vervolgens controles ingesteld. Uit de analyse van deze controles en op basis van overige interventies en expertise zijn fraudeconstructies in beeld gebracht en bestreden. Omdat gebleken is dat het veelal bij de start van een onderneming niet goed gaat, is door de Inspectie SZW gekozen voor de inzet op startende ondernemers. Geconstateerd is dat het onder andere gaat om:

- Vluchtig ondernemerschap (groot deel nieuwe inschrijvingen betreft doorstarters, schijn-zzp)
- Rechtspersonen ontlopen boete door zich uit te schrijven en opnieuw in te schrijven
- Gebruik maken van katvangers

De start van een schoonmaakbedrijf is eenvoudig en laagdrempelig: er is geen opleiding nodig, iedereen kan een schoonmaakbedrijf starten en evt. snel opheffen, weinig tot geen investering nodig (schoonmaakmiddelen worden soms door opdrachtgever/inlener beschikbaar gesteld). Naast "bewuste onjuistheden" zien we ook onjuistheden door onwetendheid met de wet- en regelgeving. Dit wordt onder andere veroorzaakt door laaggeletterdheid, de taal niet (goed) spreken en een laag opleidingsniveau. Fraudesignalen vanuit de startersaanpak zijn vooral doorgezet richting Belastingdienst en UWV.

Er is regelmatig samenwerking gezocht met branchepartijen (OSB, RAS, Siev, Code verantwoordelijk marktgedrag) en vakbonden (FNV en CNV). Het programma heeft ervoor gekozen zich sterk op de buitenwereld te richten. Het bereiken van een duurzaam effect dient immers met en vanuit de branche zelf bereikt te worden. Maar ook de kennis van de branche en verbetering van handelwijzen van diverse partijen wordt erdoor vergroot. Zo is er deelgenomen aan diverse sessies om onze werkwijze en vooral de doelen waar we voor staan kenbaar te maken. Dat is gedaan op bijeenkomsten waar bedrijven en opdrachtgevers de Code verantwoordelijk marktgedrag ondertekenen, bij individuele gesprekken met (organisaties van) schoonmaakbedrijven, via interviews in vakbladen, persberichten, gesprekken met opdrachtgevers etc. Deze activiteiten vatten we voor het gemak samen als "ketenaanpak". Deelnemer aan de gesprekken met (grote) opdrachtgevers was altijd het aanspreekpunt bij de Belastingdienst (klantcoördinator). Ook met enkele niet-gouvernementele organisaties is regelmatig contact geweest.

Het is belangrijk dat onze aanpak wordt ondersteund door de branche. Bij grote integrale controles door het interventieteam traden we soms naar buiten met een persbericht. Brancheorganisatie OSB stelden we hiervan in kennis en we gaven aan of een lid van hen was betrokken. Vervolgens berichtte OSB dat ze onze aanpak ondersteunden en onderstreepten het belang van onze aanpak voor de sector.

De keuze voor projectmatige aanpak van subsegmenten binnen de schoonmaakbranche is gemaakt vanuit de kennis die hierover is opgedaan. Deze kennis is vooral verkregen vanuit analyse en onderzoek naar deze segmenten. Een voorbeeld hiervan is het onderzoeksrapport over particuliere glasbewassing. Ook de expertise van alle kernteamleden en projectleiding binnen het interventieteam is van groot belang gebleken.

Naast de werkzaamheden van het kernteam van het IT zijn er ook andere (handhavings) activiteiten uitgevoerd, gericht op de aanpak van malafide schoonmaakbedrijven:

- de Inspectie SZW verrichtte via het Programma Schoonmaak gerichte controles bij schoonmaakbedrijven naar naleving van diverse arbeidswetten;
- de Belastingdienst voerde door middel van handhavingsregie onder meer (boeken)onderzoeken uit binnen de sector Schoonmaak.
- de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst en de directie Opsporing van de Inspectie SZW verrichtten strafrechtelijke onderzoeken, eventueel gebaseerd op onderzoeken en signalen afkomstig uit het interventieteam, uit de reguliere onderzoeken van ISZW of vanuit de Belastingdienst.

2.2. Doelgroep

Het interventieteam Schoonmaak is vooral ingezet op grotere/ complexe onderzoeken, waarbij door de multidisciplinaire inzet een grotere kans op het behalen van effect leidend was. Voor het interventieteam was het niet praktisch vooraf een gespecificeerde doelgroep binnen de schoonmaak vast te leggen. Uit ervaring is gebleken dat signalen voor multidisciplinaire aanpak over de volle breedte binnen de schoonmaak naar boven kunnen komen. Het behalen van een zo breed mogelijk effect stond voorop.

Enkele grote onderzoeken die het interventieteam heeft uitgevoerd betroffen de sectoren

- afwassers in de horeca (twee grote casussen, "Euro-1" en "Euro-2")
- hotelschoonmaak
- schoonmaak fastfoodbedrijven

2.3 Doel

De algemene doelstellingen van het interventieteam waren:

- Het bevorderen van eerlijk werk/terugdringen van arbeidsmarktfraude (Wav, WML, Atw, Waadi);
- Het terugdringen van belastingfraude en toeslagenmisbruik;
- Het terugdringen van uitkeringsfraude bij zowel gemeente als de UWV;
- Het terugdringen van migratiefraude;
- Het signaleren, opsporen en vervolgen van arbeidsuitbuiting;
- Het aanpakken van illegaliteit en illegale bewoning (in combinatie van bedrijf en woning)
- Het beëindigen en zonodig terugvorderen van onterecht verstrekte uitkeringen;
- Het onder andere via publiciteit vergroten van spontane naleving.

Specifieke doelstellingen van het interventieteam waren:

- Via handhavingscommunicatie de spontane naleving bij schoonmaakbedrijven en de opdrachtgevers vergroten door:
 - a) Opdrachtgevers te wijzen op hun verantwoordelijkheid en rol bij het contracteren van schoonmaakbedrijven;
 - b) Opdrachtgevers bewust maken van de maatschappelijke gevolgen van hun handelen;
 - c) Ondernemers, opdrachtgevers en werknemers in de schoonmaaksector te informeren over de relevante wet- en regelgeving;

- d) Ondernemers, opdrachtgevers en werknemers in de schoonmaaksector te laten zien dat wij misstanden in de schoonmaaksector aanpakken.
- Repressief optreden tegen schoonmaakbedrijven die willens en wetens en stelselmatig de regels niet naleven (de notoire overtreders) om deze op het rechte pad te brengen dan wel het werken onmogelijk te maken door aan te sturen op opheffing van deze ondernemingen en een herstart onmogelijk te maken;
 - Signalering en aanpak van de mensen achter de malafide “constructies”, de facilitators. Deze mensen zorgen voor het voortbestaan van oneerlijke concurrentie en het voortbestaan van fraude en uitbuiting.

Deze doelstellingen pasten in het streven om gedragsverandering te bewerkstelligen en sloten aan op de strategische fenomenen die de LSI wil aanpakken. De doelstellingen moesten niet alleen met inzet van repressieve instrumenten worden bereikt, maar met name ook door de inzet van preventieve instrumenten.

2.4 Looptijd van het project

Na twee tussentijdse verlengingen (LSI besluiten 22/12/2016 en 23/11/2017 heeft de LSI besloten dat het project maximaal zou worden verlengd tot en met 31/12/2019 (LSI 2018/74 en 74a). Aan het eind van deze looptijd is gebruik gemaakt van de uitloop van maximaal drie maanden. Door de corona-crisis bleek deze uitloop niet voldoende, waarna nogmaals een verlenging van 3 maanden is aangevraagd. Deze tijd is gebruikt voor het uitvoeren van lopende onderzoeken en het opmaken en indienen van dit eindrapport.

Vanaf de tweede helft van 2019 zijn voorbereidingen in gang gezet om de overgang van het LSI-project naar een samenwerkingsproject op basis van artikel 64 Wet SUWI tot stand te brengen. Momenteel is het concept gereed van de Samenwerkingsovereenkomst waarin geregeld wordt onder welke voorwaarden kan worden samengewerkt op basis van art. 64 Wet SUWI. Het concept is voorgelegd aan de partners ter beoordeling. Het ligt in de lijn der verwachting dat de overgang naar het nieuwe regime uiterlijk per 1 juli 2020 geëffectueerd kan worden.

2.5 Opdrachtgever

De opdrachtgever voor het project was de Landelijke Stuurgroep Interventieteams (LSI). Het project is uitgevoerd onder door de LSI gedelegeerde verantwoordelijkheid aan de directeur van de directies Arbeidsmarktfraude en Opsporing van de Inspectie SZW. Na de wijziging van de organisatiestructuur van de Inspectie SZW (2017) is het project uitgevoerd onder de verantwoordelijkheid van de directeur Toezicht Inspectie SZW.

2.6 Projectorganisatie

Het project is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de Inspectie SZW. Deze dienst heeft een projectleider geleverd voor de duur van het project. Het interventieteam was administratief gehuisvest bij de Inspectie SZW te Utrecht.

Het IT-Schoonmaak bestond tot 1 januari 2017 naast de projectleiding uit:

- 5 fte Belastingdienstmedewerkers;
- 2 fte UWV-medewerkers;
- 5 fte inspecteurs Inspectie SZW;
- 1 onderzoeker IND (inzet naar behoefte);
- 1 fraude inspecteur gemeente (naar behoefte);
- 1 coördinator VNG Naleving;
- 0,5 fte administratieve ondersteuning Inspectie SZW.

Naast deze bezetting was capaciteit voor repressieve aanpak noodzakelijk voor:

- ondersteuning per samenwerkingspartner uit de regio's bij werkplekcontroles van grotere omvang;
- afhandeling van signalen, zoals uitvoering boekenonderzoeken, opmaken boeterapporten, etc.
- inzet van traject invordering (Belastingdienst; beslaglegging, aansprakelijkstelling).
- voorbereiding en uitvoering van strafrechtelijke vervolgtrajecten (ISZW-Opsporing en FIOD).

Daarna, in de periode 1 januari 2017 tot 1 april 2020 is de inzet gewijzigd. Deze wijziging had vooral betrekking op de beperkt beschikbare capaciteit van de Belastingdienst. De bezetting van het kernteam is teruggebracht van 5 naar 1 fte Belastingdienst. Dit heeft geleid tot een andere aanpak. De uitvoering van de onderzoeken is vanaf dat moment bij de betreffende regiokantoren van de Belastingdienst belegd. De inzet van ISZW is vanaf dat moment verhoogd van 5 naar 6 fte inspecteurs.

De volgende overleggen hebben periodiek plaatsgevonden:

- op ad hoc basis overleg tussen projectleider en programmamanager;
- elke vier weken werkoverleg van IT-Schoonmaak met projectleiding;
- naar behoefte overleg tussen projectleider en FIOD/ISZW Opsporing over opsporingsonderzoeken;
- elke zes weken programma-overleg om aanpak en kennis te delen binnen het programma Schoonmaak van de Inspectie;
- periodiek overleg met vertegenwoordigers van de Belastingdienst, Inspectie SZW, UWV, IND en VNG Naleving;
- in aanvang werd ongeveer eenmaal per kwartaal overleg gevoerd binnen de Stuurgroep Schoonmaak, waarin de deelnemende diensten werden vertegenwoordigd. De afgelopen twee jaar werd dit overleg gevoerd naar behoefte. Contacten verliepen vooral via mail/telefoon.

3. Opzet en uitvoering van de activiteiten

3.1 Activiteiten

Gedurende de looptijd van het interventieteam Schoonmaak is een mix aan instrumenten ingezet:

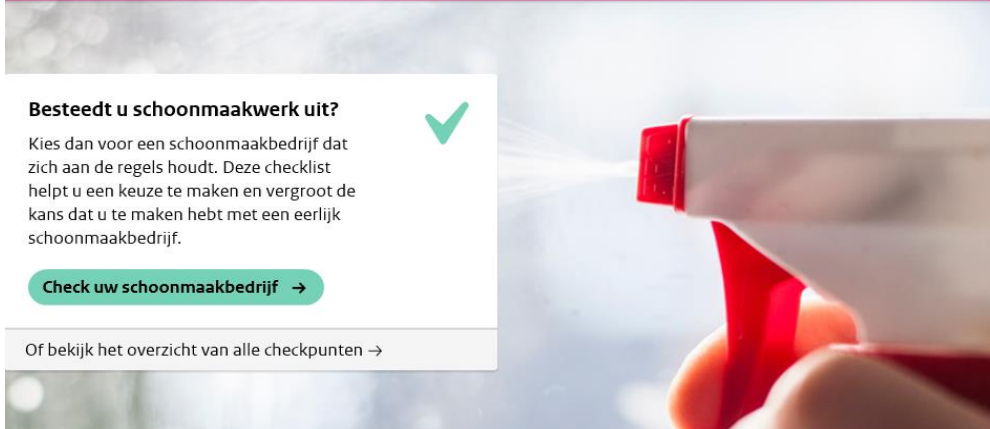
a. handhavingscommunicatie

In dit kader hebben de volgende acties plaatsgevonden:

- Diverse artikelen en interviews over onze aanpak in de schoonmaaksector geplaatst op websites en in (branche)bladen zoals Clean Totaal, [OSB Inzicht](#), [naleving.net](#) en [Servicemanagement](#). Doel was om het bonafide deel van de schoonmaaksector te informeren over onze aanpak en te laten zien dat wij oneerlijke concurrentie in hun sector aanpakken om zo het draagvlak voor onze werkwijze verder te vergroten.
- De Inspectie SZW heeft in meer algemene zin aandacht besteed aan 'eerlijk werk'. Bijvoorbeeld in de vorm van 'decent work day'. In dat kader heeft de IG gesproken met de voorzitter van de OSB. Het belang van eerlijk werk is door de OSB onderschreven op onze [website](#).
- Diverse persberichten en berichten op social media zijn uitgebracht over controles/onderzoeken die het interventieteam heeft verricht. Doel van deze berichten was veelal om de problematiek te agenderen in de schoonmaak- en fastfoodsector, de zichtbaarheid van de handhavingspartners te vergroten en zo ook de gepercipieerde pakkans bij calculerende ondernemers te vergroten. Ook is een video gemaakt van een controle. Deze is via social media verspreid. In de video wordt gewezen op de checklist voor opdrachtgevers van schoonmaakbedrijven en de Code Verantwoordelijk Marktgedrag.
- Diverse presentaties en gesprekken zijn gevoerd, onder meer bij brancheorganisaties, vakbonden (CNV en FNV), hotels en de Code Verantwoordelijk Marktgedrag.
- Op 19 juli 2016 lanceerde de Inspectie SZW, in samenwerking met de Belastingdienst en de schoonmaaksector, *de checklist voor opdrachtgevers van schoonmaakbedrijven* (www.checklistschoonmaak.nl). Met de checklist maken we duidelijk dat bedrijven die een schoonmaakbedrijf inhuren medeverantwoordelijk zijn om een schoonmaakbedrijf in te huren dat volgens de wet- en regelgeving werkt. De checklist helpt bedrijven te beoordelen of zij op een eerlijke, gezonde en veilige manier met uitzendkrachten werken en geeft handelingsperspectief. Sinds de lancering is de checklist door 14.844 unieke bezoekers (gemeten op 30-4-2020) geraadpleegd.

Checklist
 Werken met schoonmaakbedrijven

 Inspectie SZW
 Ministerie van Sociale Zaken en
 Werkgelegenheid

Besteedt u schoonmaakwerk uit?

Kies dan voor een schoonmaakbedrijf dat zich aan de regels houdt. Deze checklist helpt u een keuze te maken en vergroot de kans dat u te maken hebt met een eerlijk schoonmaakbedrijf.

Check uw schoonmaakbedrijf →

Of bekijk het overzicht van alle checkpunten →

Voorkom misstanden

De meeste schoonmaakbedrijven werken eerlijk. Maar er zijn er ook die zich niet aan de regels houden. Dat kan leiden tot uitbuiting van werknemers, misbruik van migratieprocedures en oneerlijke concurrentie. U bent er verantwoordelijk voor – en soms ook aansprakelijk – om zaken te doen met schoonmaakbedrijven die zich aan de regels houden. Zo helpt u misstanden in de branche voorkomen.

Blijf alert

Check voordat u met een schoonmaakbedrijf in zee gaat of het eerlijk werkt. Maar ook als u al een schoonmaakbedrijf heeft gekozen, blijft u controleren of alles goed op orde is. U let op:

- Borgen en keurmerken. Aan welke kwaliteitseisen voldoet het schoonmaakbedrijf?
- Schoonmakers. Wie werken er?
- Financiële zaken. Kloppen de tarieven, uren en afdrachten?

Gezonde en veilige werkplek

U bent verantwoordelijk voor een gezonde en veilige werkomgeving, ook voor de schoonmakers van het schoonmaakbedrijf dat u inhuurt.

Zorg dat u weet welke arbeidsrisico's mensen bij u lopen en dat u deze risico's zoveel mogelijk beperkt of voorkomt. Op www.zelfinspectie.nl checkt u eenvoudig zelf of u uw arbozaken op orde heeft.

- De Inspectie heeft de zelfinspectietools en de checklist meerdere keren gepromoot via social media en online advertentiecampagnes via LinkedIn, Facebook en Google Adwords. We focussen hierbij met name op ondernemers in de schoonmaak en horeca, aangezien de aanpak zich voornamelijk op deze sectoren richt. De online campagnes hebben ervoor gezorgd dat het aantal bezoekers van de tools aanzienlijk is gestegen. Omdat het online goed mogelijk is om de doelgroep te benaderen op locatie, functietitel, bedrijfstak en soms zelfs bedrijfsnaam (zeker op LinkedIn) zijn dit vrijwel zeker ook relevante bezoekers. Het aandeel nieuwe bezoekers was voor alle tools erg hoog, namelijk rond de 88%. Dit betekent dat wij met de campagne veel ondernemers hebben bereikt die eerder niet bekend waren met onze tools. In hoeverre mensen n.a.v. het raadplegen van de zelfinspectie en/of de checklists ook daadwerkelijk maatregelen nemen is op basis van deze cijfers niet te zeggen.

Opvallend resultaat van één van deze campagnes is dat na de online promotie van [het verhaal](#) over schoonmaak in de Amsterdamse horeca de gemeente Amsterdam contact met de Inspectie SZW heeft opgenomen over deze zaak. Er wordt samengewerkt met de gemeente waardoor meer mogelijkheden ontstaan om vergunningen (tijdelijk) in te trekken of waarschuwingen uit te delen.

Figuur 1: voorbeeld advertentie campagne

b. branchecontacten/ contacten met private partners

Het is belangrijk om de branche te doorgronden en zo in te kunnen spelen op ontwikkelingen. Zoals eerder in dit rapport genoemd, is daarom ingezet op het onderhouden van veel externe contacten. Het belangrijkste effect hiervan is dat wij als toezichthouders een "onderdeel" zijn geworden van het geheel. We ontvangen signalen van diverse partijen, men verwijst naar ons waar nodig etc. Dit speelt breed, dus ook bij (organisaties van) opdrachtgevers en schoonmaakbedrijven.

Het contact met partijen CNV en Code Verantwoordelijk Marktgedrag is vrij intensief te noemen. Vooral het meldpunt misstanden in de hotelschoonmaak en de forse inzet van CNV bij hotels, vooral in de regio Amsterdam, liggen hieraan ten grondslag. De Code richt zich ook op nieuwe ontwikkelingen zoals de platformeconomie en de rol van tussenbedrijven. Ook de positie van werknemers in de schoonmaak is van belang.

c. Administratieve controles en repressief onderzoek

Het IT-Schoonmaak is in het laatste kwartaal van 2015 gestart met (administratieve) controles bij schoonmaakbedrijven die hoog scoren in de eerdergenoemde risicoanalyse. Hierbij is gecontroleerd op naleving van

arbeidsmarktwetgeving, te weten Wet arbeid vreemdelingen (Wav), Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag (WML), Arbeidstijdenwet (Atw), Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (WAADI) en fiscale wetgeving (loonheffing, omzetbelasting, vennootschapsbelasting, inkomstenbelasting en toeslagen) en uitkeringsfraude.

Daarna, vanaf aanvang 2017 is ook geselecteerd aan de hand van binnengekomen meldingen van mogelijke misstanden en op basis van informatie van de samenwerkingspartners.

Op basis van de resultaten van het vooronderzoek in de administratie is door het IT besloten of, en zo ja wanneer, een werkplekcontrole ingesteld moest worden bij een of meerdere inleners van het desbetreffende schoonmaakbedrijf. Het administratieve onderzoek kon tevens aanleiding zijn tot het instellen van een boekenonderzoek door de Belastingdienst of een onderzoek naar mogelijke uitkeringsfraude door UWV en/of gemeente.

Indien een bestuursrechtelijk onderzoek een vermoeden opleverde van een strafbaar feit, is de betreffende informatie conform de daartoe geldende regels overgedragen aan de opsporingscollega's verbonden aan het IT. De Officier van Justitie besliste vervolgens of een strafrechtelijk onderzoek werd ingesteld. In meerdere gevallen was er sprake van valsheid in geschrifte, overtreding van fiscale wetgeving en uitkeringsfraude.

d. Bijdrage aan beleidsontwikkeling en beantwoording Kamervragen

De malafide fenomenen binnen de branche worden vaak goed zichtbaar vanuit grootschalige controles door het IT. Intern is deze kennis benut bij beleidsdiscussies en voor het leveren van input voor Kamervragen. Te denken valt aan vragen over de modus operandi en aanpak bij de hotelschoonmaak. Ervaringen, ideeën en geboekte resultaten vanuit het IT zijn hierbij van grote waarde geweest. Regelmatig zijn er inspecteurs bevraagd door diverse beleidsafdelingen. De human intelligence was en is een belangrijke factor bij onze aanpak.

e. Internationaal contact

Er is een bezoek gebracht aan Belgische collega's om onze aanpak onder hun aandacht te brengen. Er is door het European Platform Undeclared Work contact met het programma gezocht over onze "chain approach". Vanuit onze informatie is een fiche uitgebracht:

'Chain Approach' – cleaning companies in the Netherlands

De strategie van het interventieteam en het programma is onder de aandacht gebracht net als de checklist schoonmaak, door middel van een link.

De International Labour Organization heeft ons verzocht om inspecteurs te begeleiden vanuit Qatar en onze strategie aan hen uiteen te zetten. In 2019 zijn enkele inspecteurs uit Qatar en Polen door ons begeleid.

f. Hotelschoonmaak

Bij hotels onderkennen we diverse problematiek. Hotelschoonmaak, wasserijen, (seksuele) uitbuiting. Hierover is met diverse partijen gesproken in de werkgroep "aanpak uitbuiting hotelsector". Dit proces wordt voortgezet. Momenteel wordt onderzocht of ingezet kan worden op bevorderen van naleving vanuit de hotelsector door projectmatige aanpak met meerdere partijen. Belangrijkste insteek hierbij is dat de hotelbranche zelf participeert. Dit past in het streven naar gedragsbeïnvloeding en de inzet "aan de voorkant".

g. Opzet en werkwijze per onderzoeksperiode

In de periode vanaf het laatste kwartaal van 2015 tot en met 31 december 2016 heeft het IT-Schoonmaak uitsluitend gewerkt aan de hand van de uitkomsten van een integrale risicoanalyse. Het ging hierbij om bijna 11.000 schoonmaakbedrijven, geselecteerd aan de hand van het criterium "Schoonmaak van gebouwen", vallend onder het Belastingdienst-segment Midden- en Kleinbedrijf (MKB).

Er is in gezamenlijk overleg met de samenwerkingspartners door de analisten een lijst met relevante risico-indicatoren opgesteld met per indicator een puntentoekenning. Vervolgens zijn schoonmaakbedrijven geselecteerd met de hoogste score en daarnaast hits op tenminste vijf of meer risico-indicatoren. Dit leverde zevenendertig te onderzoeken posten op. Deze bedrijven zijn door het IT-Schoonmaak onderzocht en de resultaten zijn in dit verslag verwerkt.

In de periode van 1 januari 2017 tot 1 april 2020 heeft het IT-Schoonmaak op andere basis gewerkt. Dit was noodzakelijk in verband met de gewijzigde inzet van de Belastingdienst, waarbij de onderzoeken in principe door het betrokken kantoor van de Belastingdienst in de regio moesten worden uitgevoerd. De Belastingdienst had daarnaast extra voorwaarden gesteld, waaraan de onderzoeken moesten voldoen om voor IT-aanpak in aanmerking te komen (bijv. het voorhanden zijn van verhaalsmogelijkheden en spreiding van onderzoeken over de verschillende kantoren). Door de teruggelopen Belastingdienst-inzet werd de afspraak gemaakt jaarlijks vijf multidisciplinaire onderzoeken door het IT-Schoonmaak uit te laten voeren.

In deze periode heeft het IT-Schoonmaak niet alleen gebruik gemaakt van de uitkomsten van eerdergenoemde risicoanalyse, maar is ook geselecteerd op basis van binnengekomen meldingen van mogelijke misstanden en op basis van informatie van de samenwerkingspartners.

Er is een weeggroep ingesteld met vertegenwoordigers van de samenwerkingspartners inclusief ISZW-Opsporing en de FIOD. Indien het kernteam van het IT-Schoonmaak een onderzoek had voorbereid, heeft zij daarover een behandeladvies opgesteld. Deze adviezen zijn door de weeggroep aan de hand van een weegkader beoordeeld. Indien een zaak voldeed aan het weegkader werd groen licht gegeven aan de projectleider om het onderzoek door het IT-Schoonmaak uit te laten voeren. Indien dit niet het geval was, kon de zaak voor monodisciplinair onderzoek aan een samenwerkingspartner worden overgedragen. De onderzoeken welke op deze basis zijn geselecteerd en uitgevoerd in IT-verband zijn in dit verslag opgenomen.

3.2 Bevindingen

Soorten schoonmaakbedrijven

De zestig onderzochte schoonmaakbedrijven kunnen als volgt worden onderverdeeld:

- Twaalf schoonmaakbedrijven waren actief in de schoonmaak van fastfoodrestaurants. Tien van deze onderzoeken zijn afgerond, waarbij in negen van de tien gevallen sprake was van fraude. Een deel van de onderzoeken betrof afronding van eerder gestarte onderzoeken. Opvallend is dat, ondanks specifieke aandacht voor deze doelgroep in voorgaande jaren, nog steeds relatief veel misstanden voor komen bij met name de franchisers. Ook de komende jaren zal daarom ook de focus op deze groep worden gericht.
- Zestien schoonmaakbedrijven waren actief in de hotelkamerschoonmaak, het leveren van faciliterende diensten aan hotels en het leveren van afwassers

aan restaurants. Van deze onderzoeken zijn er zes afgerond, tien onderzoeken zijn nog in behandeling. Hierbij zijn veel overtredingen vastgesteld.

In een groot deel van de onderzoeken in de hotelschoonmaak en het leveren van afwassers voor de horeca werden overeenkomsten vastgesteld. Er werd deels gebruik gemaakt van dezelfde adviseur, daarnaast was sprake van een katvanger die in korte tijd verschillende schoonmaakbedrijven op zijn naam kreeg. Er werden regelmatig grote contante geldopnamen gedaan. De (formele) eigenaren waren hoofdzakelijk schoonmakers zelf die weinig kennis hadden van het leiden van een onderneming. De administraties waren onvolledig, een groot deel van de werknemers was niet verantwoord en er werd geen of te weinig aangifte LH en OB gedaan. Een aantal schoonmaakbedrijven werd binnen een tijdsbestek van een jaar doorverkocht of zijn gestopt.

Het leidde tot vaststelling van omvangrijke fiscale fraude en veel overtredingen van arbeidswetten. Daarnaast was op grote schaal sprake van uitkeringsfraude. Ook is een strafrechtelijk onderzoek ingesteld, waarvan de uitkomst nog niet bekend is.

- De overige onderzoeken hebben betrekking op diverse schoonmaakwerkzaamheden, allen vallend onder de SBI code "Interieureiniging van gebouwen". Gelet op de uiteenlopende schoonmaakwerkzaamheden is hier geen vast patroon in vast te stellen.

Fraudevormen

Het IT-Schoonmaak heeft in de onderzoeken veel verschillende fraudevormen gedetecteerd gerelateerd aan:

- Ontduiking premie- en belastingbetaling
- Uitkeringsfraude
- Illegale arbeid
- Onderbetaling en CAO-ontduiking
- Lange werktijden
- Uitbuiting en intimidatie werknemers
- Valsheid in geschrifte (loonstroken, kasbewijzen)
- Stukloon betalen, omrekenen naar uurloon
- Dubbele administratie of ontbreken van administratie
- Gefingeerde dienstverbanden

Fraude bij de afwas in restaurants en hotelkamerschoonmaak.

Er zijn twee multidisciplinaire onderzoeken uitgevoerd bij een tiental schoonmaakbedrijven(smb) en uitzendbureau's (uzb), dat actief was in de afwas in de horeca en het leveren van schoonmaakmedewerkers aan hotels. Deze waren actief in de regio Amsterdam en Noord-Holland. Er was een aantal raakvlakken bij deze smb. Ze maakten deels gebruik van dezelfde adviseur, daarnaast was sprake van een katvanger die in korte tijd verschillende smb's op zijn naam kreeg, en één of meerdere Egyptenaren die vermoedelijk op de achtergrond voor een deel aan de touwtjes trokken. Uit onderzoek kwam vast te staan dat substantieel te weinig of geen omzet en personeel werd aangegeven cq. verantwoord. Ook was sprake van grote contante geldopnamen als vast patroon. De eigenaren waren hoofdzakelijk schoonmakers die zelf weinig kennis hadden van het leiden van een onderneming. De administraties waren onvolledig, een groot deel van de werknemers was niet verantwoord. Een aantal smb werd binnen een tijdsbestek van een jaar doorverkocht of gestopt. Er zijn smb verkocht aan katvangers.

Na het onderzoek zijn zes ondernemingen opgeheven. Enkele ondernemers zijn met onbekende bestemming naar het buitenland zijn vertrokken. De BD heeft een totaalbedrag van ongeveer 2,8 miljoen euro aan correcties en naheffingen opgelegd, dit bedrag kan nog oplopen. Omdat wordt verwacht dat deze bedragen niet door de smb zullen worden betaald, zal de niet afgedragen loonheffing zoveel mogelijk worden verhaald bij de opdrachtgevers. Door ISZW worden meerdere boeterapporten opgemaakt i.v.m. overtreding van de Wav, WML, Atw en Waadi. De boetebedragen zijn opgelopen tot bijna € 500.000,-, en zullen vermoedelijk nog verder oplopen. Een groot deel hiervan is opgelegd aan tientallen opdrachtgevers in de horeca.

Daarnaast was op grote schaal sprake van uitkeringsfraude. UWV en gemeente Amsterdam hebben ongeveer 50 gevallen onderzocht, dit leidde in 24 gevallen tot een terugvordering. Er is bijna € 250.000,- bij de uitkeringsgerechtigden teruggevorderd.

De FIOD heeft een strafrechtelijk onderzoek ingesteld naar de verantwoordelijk ondernemers, leidinggevend en katvanger. Er is proces-verbaal opgemaakt i.v.m. het overtreden van de fiscale wetgeving. De uitkomst is nog niet bekend.

Signalering

Diverse signalen die tijdens de looptijd van het IT zijn ontwikkeld, zijn gedeeld met de beleidsdirectie Arbeidsverhoudingen van SZW. Hierdoor konden signalen snel worden doorgeleid. Uiteraard zijn de van belang zijnde signalen ook gedeeld met de LSI partners binnen het IT. Te denken valt aan opvallende ontwikkelingen binnen de branche, zoals het grote aantal starters die feitelijk geen starters bleken te zijn, schijn-zzp, look-a-likes binnen bepaalde groepen werknemers etc.

Ook richting sociale partners zijn signalen afgegeven, die soms mee zijn genomen bij de totstandkoming van de schoonmaak CAO. Te denken valt aan de rol van de leidinggevende op de werkvloer. Vanuit de praktijk zagen we dat hier nogal eens verbeterpunten te behalen zijn, mede hierdoor is dit door de vakbonden opgepakt en is het opleidingstraject aangescherpt.

4. Resultaten per deelnemer

In dit hoofdstuk staan de resultaten van het IT-Schoonmaak beschreven, voor zover deze bekend zijn bij het opstellen van dit eindrapport. In paragraaf 4.1 staan de bevindingen van het IT beschreven.

4.1 Resultaten IT-Schoonmaak

Door gezamenlijk op te trekken, kunnen we misstanden vanuit meerdere invalshoeken en multi-disciplinair aanpakken. De samenwerking is erg succesvol gebleken en heeft als meerwaarde:

- Er is sprake van bundeling van expertise en informatie vanaf de voorbereidingsfase.
- De fysieke controles kunnen zeer gericht en effectief worden uitgevoerd door gebruik te maken van informatie en gegevens uit de voorbereiding.
- Bij de verwerking van de resultaten uit de fysieke controles beschikken partners over aanzienlijk meer gegevens. Hierdoor zijn resultaten behaald welke bij monodisciplinaire aanpak niet waren behaald.
- Het kernteam heeft inmiddels veel expertise binnen de schoonmaaksector opgebouwd. Deze expertise is van cruciaal belang voor het behalen van goede resultaten.

Valsheid in geschrift bij aanvraag van verblijfsvergunningen.

Bij een onderzoek in een schoonmaakbedrijf uit de Randstad werd een onderzoek gestart n.a.v. vermoedens van gefingeerde dienstverbanden van meerdere werknemers. Het viel op dat veel vrouwen van niet-westerse afkomst met fulltime dienstverbanden bij schoonmaakbedrijven werden geregistreerd. Zij werden vervolgens opgevoerd als referent bij de aanvraag van een verblijfsvergunning om hun Noord-Afrikaanse partner toegang tot Nederland te verschaffen. Tijdens het onderzoek kwamen sterke aanwijzingen naar voren dat de vrouwen feitelijk niet voor het schoonmaakbedrijf werkzaam waren.

Hierna werd een aantal betrokkenen door medewerkers van de IND verhoord. Bij een verhoor van één van de Noord-Afrikaanse mannen hoorden collega's vreemde geluiden bij de man, die een muts tot over zijn oren droeg. Zijn jas was tot bovenaan gesloten en zijn antwoorden kwamen met vertraging. Het bleek dat hij onder zijn muts een "oortje" gebruikte dat via een bluetooth-verbinding met zijn gsm in contact stond met een onbekend persoon die hem de gewenste antwoorden influisterde. Ook zijn vrouw- de referent- die buiten de verhoorkamer op een bankje zat te wachten maakte gebruik van een soortgelijk "oortje" onder haar hoofddoek en kon op die manier live meeluisteren met de vragen en de ingefluisterde antwoorden.

De IND heeft bij de politie aangifte in deze zaak gedaan. Daarnaast werd de af luisterapparatuur inbeslaggenomen en werd de aanvraag voor de verblijfsvergunning afgewezen.

Het gehele onderzoek naar vermoedens van gefingeerde dienstverbanden is overgedragen aan ISZW-Opsporing. Uit hun onderzoek is gebleken dat deze dienstverbanden op grote schaal binnen de schoonmaakonderneming zijn opgevoerd. Er wordt p.v. opgemaakt tegen meerdere natuurlijke personen alsmede tegen het schoonmaakbedrijf. Het gaat om mensensmokkel, witwassen en valsheid in geschrift.

De Belastingdienst heeft forse naheffingen en boetes opgelegd aan de schoonmaakonderneming en de bestuurder. Hierdoor zijn de opbrengst van de verkoop van zowel het bedrijfspand als het woonhuis in het resultaat meegenomen. De uitkomst van het strafrechtelijk onderzoek is nog niet bekend.

Inspectie SZW

De Inspectie SZW onderzoekt of werkgevers in het kader van de Wet arbeid vreemdelingen over de benodigde tewerkstellingsvergunningen beschikken (artikel 2 Wav). Verder controleert de Inspectie SZW of werkgevers voldoen aan de administratieve verplichtingen op het gebied van identiteitscontrole (artikel 15 Wav). De Inspectie SZW controleert daarnaast of werkgevers zich houden aan de Wet minimumloon en minimum vakantiebijslag en aan de verplichtingen gesteld in de Arbeidstijdenwet. Voor geconstateerde overtredingen van de Wav, WML, Atw en Waadi legt de Inspectie SZW een bestuurlijke boete op.

Het IT-Schoonmaak heeft in de periode 2016 tot 1 april 2020 de volgende resultaten behaald:

Projectcode W565/W622/Y0106	2016	2017	2018	2019	2020**
Aantal onderzochte schoonmaakbedrijven	30	16	5	9	1 (13**)
Handhaving percentage	47	81	100	100*	nnb
Aantal inleners	25	31	15	74	>50**

**handhavingpercentage 100%, echter 5 van de 9 schoonmaakbedrijven konden niet worden beboet vanwege bedrijfsstaking/uitschrijving KvK/faillissement.*

***voor 2020 is het aantal lopende zaken opgenomen. Hiervan zijn nog geen resultaten bekend. Er is 1 zaak afgerond, 13 zaken zijn nog in onderzoek. De verwachting is dat meer dan 50 inleners zullen zijn betrokken.*

Door het IT-Schoonmaak zijn in de onderzoeksperiode in totaal zestig schoonmaakbedrijven onderzocht, waarbij in totaal honderdvijfenveertig inleners zijn gecontroleerd. Bij 82% van de inspecties zijn er meerdere overtredingen geconstateerd in relatie tot de arbeidswetgeving. Binnen het interventieteam worden de complexere zaken opgepakt met vaak meervoudige problemen (waaronder ook belastingontduiking en uitkeringsfraude).

Er zijn in totaal vijfentachtig boeterapporten terzake overtreding van de arbeidswetten opgemaakt. Daarnaast zijn nog twaalf schriftelijke waarschuwingen ATW verzonden. Het totaal aantal boeterapporten is inclusief boeterapporten opgemaakt tegen inleners/opdrachtgevers.

Er is een totaalbedrag van € 1.321.737,- aan boetes opgelegd. Hiervan is inmiddels € 455.650,- geïnd. Genoemde bedragen zullen nog verder oplopen. Tenminste een bedrag van € 14.950,- is oninbaar i.v.m. faillissement/bedrijfsstaking.

Aantal boeterapporten	2016	2017	2018	2019	Totaal
ATW	7	9	3	5	24
WAV	4	6	6	33	49
WML	1	3	2	2	8
Waadi	-	4	-	-	4
Totaal:	12	22	11	40	85

Het IT pleegt zoals eerder vermeld in de voorbereiding van onderzoeken en ook daarna overleg met ISZW/Opsporing en FIOD. In sommige onderzoeken is sprake van strafrechtelijke overtredingen. Deze zaken zijn aan hen overgedragen. Zij

hebben de mogelijkheid om een strafrechtelijk onderzoek op te starten onder leiding van een Officier van Justitie. In deze periode zijn drie strafrechtelijke onderzoeken opgestart, twee door de FIOD en één door ISZW/Opsporing. In deze onderzoeken zijn zeven rechtspersonen en negen natuurlijke personen aangemeld als verdachte bij het OM. Het gaat hier om de volgende strafbare feiten: het opzettelijk doen van onjuiste aangiften OB en LH, het opzettelijk niet doen van aangiften OB en LH, valsheid in geschrifte en, voor wat betreft de natuurlijke personen, het feitelijk leidinggeven aan de verboden gedragingen. Beide zaken zijn afgerond en liggen bij het OM, er zijn nog geen uitspraken gedaan. Het onderzoek dat door ISZW/Opsporing wordt uitgevoerd betreft een onderzoek naar valsheid in geschrift en mensensmokkel. Het vermoeden is dat er door het afgeven van valse arbeidscontracten aan tientallen personen ten onrechte verblijfstitels zijn verstrekt, er geen of te weinig premies en loonheffingen zijn betaald en er ten onrechte subsidies zijn aangevraagd en verkregen. De IND heeft aangifte gedaan. Dit onderzoek loopt nog.

Belastingdienst

Voor, tijdens en na een administratief vooronderzoek, een waarneming ter plaatse, of een controle-actie ligt de nadruk op de vastlegging van de daadwerkelijk aangetroffen situatie. Een belangrijk onderdeel is de beoordeling van de kopieën van de identiteitsbewijzen en/of de opgaaf gegevens voor de loonheffingen. Strekking en diepgang van die beoordeling is afhankelijk van de overige vaststellingen tijdens de waarneming en de verklaringen afgelegd door de ondernemer en/ of de personeelsleden (of andere personen). Als daar aanleiding toe was vond een nadere beoordeling plaats. Daarbij is onder meer aandacht besteed aan:

- Loonbelastingverklaringen of de opgaaf gegevens voor de loonheffingen met de bijbehorende kopieën van de originele identiteitsbewijzen;
- Is de identiteit in overeenstemming met de bijbehorende documenten;
- Is het aanwezige personeel bekend bij de Belastingdienst en zijn de betaalde lonen te volgen c.q. in aangiften te herleiden;
- Opsporen onbekend ondernemerschap;
- Wordt voldaan aan de geldende administratieve verplichtingen zoals genoemd in art. 52 Algemene Wet inzake Rijksbelastingen (AWR).

De Belastingdienst controleert ten behoeve van de naleving van belastingwetgeving de identiteit van de op de locatie aanwezige werknemers. Van het door de werknemer gebruikte Burgerservicenummer (BSN) wordt vastgesteld of het juist is en rechtmatig wordt gebruikt. Als de resultaten van de waarneming ter plaatse (Wtp) er aanleiding toe geven zal een verdergaande beoordeling plaatsvinden. Mogelijke vervolgacties zijn:

- er kan een boekenonderzoek worden ingesteld;
- er kunnen voorlopige aanslagen worden opgelegd;
- er kunnen naheffings- en navorderingsaanslagen, boetes worden opgelegd;
- er kan sprake zijn van strafrechtelijke afdoening;
- er kunnen waarschuwingen inzake administratie- en bewaarplicht worden uitgereikt.

Over de onderzoeksperiode hebben de IT-Schoonmaak zaken geleid tot het uitvoeren van veertig uitgebreide boekenonderzoeken.

	Aantal boeken-onderzoeken afgerond:	Aantal boeken-onderzoeken lopend/te starten:	TOTALEN:
2016	5	-	5
2017	3	2	5
2018	12	2	14
2019	7	3	10
2020	1	5	6
TOTALEN:	28	12	40

Deze onderzoeken hebben geleid tot forse correcties/naheffingen en dito boetes. Er is een aanzienlijk bedrag aan naheffingen en navorderingen opgelegd. Over de gerapporteerde periode is € 954.000 geïnd dan wel verrekend. Er ligt nog geheel/gedeeltelijk beslag voor € 1.081.000.

Aanleidingen tot het instellen van een boekenonderzoek bij veertig gecontroleerde schoonmaakbedrijven waren onder andere:

- ontbrekende kasadministratie, terwijl contante betalingen werden gedaan;
- niet voldoen aan de bewaarplicht;
- aanmerkelijke verschillen tussen opgegeven uren en feitelijk gewerkte uren;
- (deels)zwart uitbetaalde werknemers.

Onderzoeken Wet Keten Aansprakelijkheid (WKA)

De Belastingdienst heeft n.a.v. de bevindingen in meerdere onderzoeken besloten aansprakelijkheidsonderzoeken in te stellen bij inleners. Het ging om horeca ondernemingen die afwassers en kamerschoonmaakpersoneel van schoonmaakbedrijven inleenden. Bij ingesteld onderzoek bleek dat eigenaren van betrokken schoonmaakbedrijven met onbekende bestemming waren vertrokken met achterlating van schulden in hun eenmanszaken. De schoonmaakbedrijven bleken geen G-rekening te hebben, waardoor er ook niet vrijwarend gestort kon worden door de inleners. Eén van de schoonmaakbedrijven bleek geen LH nummer te hebben en ook nimmer aangiften LH bij de Belastingdienst te hebben ingediend. Daarnaast beschikten de meeste inleners ook niet over een afslag van de loonadministratie. De identiteit van de ingeleende arbeidskrachten was veelal niet bekend. Daar bij de meeste inleners sprake was van inlenersaansprakelijkheid is aan hen, naar rato van hun omzet, een deel van de (LH-)schuld van het schoonmaakbedrijf toebedeeld. In één onderzoek bij een dergelijk schoonmaakbedrijf zijn de tweeëntwintig inleners voor een fors bedrag aansprakelijk gesteld. Dit bedrag wordt op hen verhaald.

Er zijn meerdere gevallen van inlening van afwassers en kamerschoonmaak door horeca ondernemingen, waarbij de Belastingdienst tot toepassing van de inlenersaansprakelijkheid over gaat. De uitkomsten van deze onderzoeken zijn nog niet bekend.

UWV

Het Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV) controleert of werknemers, naast inkomen uit arbeid, tevens een uitkering van het UWV genieten. Als dit het geval blijkt te zijn wordt nagegaan of de werknemers hiervan melding hebben gedaan bij het UWV. Het niet, te laat of onvolledig melden van de werkzaamheden kan leiden tot terugvordering van ten onrechte verstrekte uitkeringen en beëindiging dan wel aanpassing van lopende uitkeringen. Ook kan het aanleiding zijn om daarnaast een boete of maatregel op te leggen. In bepaalde gevallen zal tevens sprake zijn van strafrechtelijke afdoening van de uitkeringsfraude.

In totaal zijn zevenenvijftig signalen van mogelijke uitkeringsfraude in onderzoek genomen door het UWV. Na onderzoek is het volgende resultaat vastgesteld:

- In dertien gevallen is benadeling vastgesteld, hierbij is een totaalbedrag van € 160.451,- aan terugvordering inclusief boete opgelegd.
- Twee gevallen zijn nog in onderzoek.

De verwachting is dat het aantal fraudegevallen nog flink zal oplopen, omdat naast de twee zaken die nog in onderzoek zijn, er nog ruim twintig extra signalen moeten worden onderzocht uit een strafrechtelijk onderzoek van ISZW/Opsporing.

VNG/KCHN

De gemeenten controleren mede aan de hand van signalen en meldingen vanuit dit project of werknemers, naast inkomen uit arbeid, tevens een uitkering van een gemeente genieten. Als dit zo is, wordt nagegaan of de werknemer hiervan melding heeft gedaan. Het niet of onvolledig melden van de werkzaamheden kan leiden tot terugvordering van ten onrechte verstrekte uitkeringen en beëindiging dan wel aanpassing van lopende uitkeringen. Ook kan het aanleiding zijn om daarnaast een maatregel op te leggen. In bepaalde gevallen zal tevens sprake zijn van strafrechtelijke afdoening van de uitkeringsfraude.

Voor het leggen van verbindingen met de verschillende diensten binnen de gemeenten bood het VNG als Kenniscentrum Handhaving en Naleving, vanuit de toebedeelde 'linking-pin' functie, ondersteuning bij het doorgeven van fraudesignalen aan de gemeenten en de terugkoppeling van resultaten aan de projectleiding.

In totaal zijn eenenzeventig signalen van mogelijke uitkeringsfraude in onderzoek genomen door gemeenten. Na onderzoek is het volgende resultaat vastgesteld:

- In drieëntwintig gevallen is fraude vastgesteld, hierbij is een totaalbedrag van € 244.621,- aan terugvordering inclusief boete opgelegd.
- In één geval is fraude vastgesteld waarbij het nadeel hoger was dan € 50.000,-, er is een strafrechtelijk onderzoek ingesteld waarvan de uitkomst nog niet bekend is.
- In zesentwintig gevallen is geen fraude vastgesteld of heeft een gemeente geen nader onderzoek ingesteld.
- Eenentwintig gevallen zijn nog in onderzoek, hiervan is de uitkomst nog niet bekend.

De verwachting is dat het aantal fraudegevallen nog flink zal oplopen, omdat naast de eenentwintig zaken die nog in onderzoek zijn, er nog ongeveer veertien gevallen moeten worden onderzocht. Deze komen uit eerdergenoemd strafrechtelijk onderzoek van ISZW/Opsporing.

De fraude had betrekking op het niet doorgeven van (alle) gewerkte uren en inkomsten aan de gemeente. Hierbij was sprake van schending van de inlichtingenplicht, zoals vastgelegd in de Participatiewet en Wet Suwi.

Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND)

De IND is verantwoordelijk voor de uitvoering van het vreemdelingenbeleid in Nederland. Dat houdt in dat de IND alle aanvragen beoordeelt van vreemdelingen die in Nederland willen verblijven of Nederlander willen worden. Het kan gaan om vluchtelingen die niet veilig zijn in eigen land. Maar bijvoorbeeld ook om mensen die in Nederland willen werken en wonen. Of om mensen die al zo lang in Nederland wonen dat zij zich Nederlander voelen en daarom willen naturaliseren. De afdeling Handhaving van de IND vervult een belangrijke rol bij de bestuursrechtelijke en strafrechtelijke aanpak van deze migratiegerelateerde fraude en -criminaliteit.

Binnen dit project is actief aandacht besteed aan het fenomeen migratiegerelateerde fraude. Er is onderzoek gedaan naar werknemers bij schoonmaakbedrijven, welke als (sociaal) referent bij de IND bekend waren. Dit leidde tot de volgende resultaten:

- IND heeft bij het OM aangifte gedaan van valsheid in geschrift en mensensmokkel. Aanleiding was het feit dat een schoonmaakbedrijf door het afgeven van valse arbeidscontracten het vermoedelijk voor tientallen personen mogelijk heeft gemaakt ten onrechte verblijfstitels te verkrijgen. (onderzoek loopt bij ISZW/Opsporing)
- Er zijn negentien signalen voor nader onderzoek gegenereerd, waarvan zestien n.a.v. de hierboven vermelde aangifte.
- Deze hebben geleid tot één geval van intrekking van de verblijfsvergunning.
- In de overige gevallen is het resultaat nog niet bekend.

De verwachting is dat -als gevolg van de uitkomst van het strafrechtelijk onderzoek- de IND in een aantal gevallen de verblijfstitel van personen met terugwerkende kracht zal intrekken omdat er was sprake van gefingeerde dienstverbanden.

Effecten:

De onderzoeken in de schoonmaakbranche hebben -mede door de intensieve samenwerking van het IT-Schoonmaak- naast repressieve resultaten geleid tot de volgende effecten (*opsomming is niet limitatief*)

- Meerdere schoonmaakbedrijven zijn kort na het onderzoek gestopt met de onderneming;
- Diverse opdrachtgevers zijn gestopt met het schoonmaakbedrijf en hebben het schoonmaakpersoneel zelf in dienst genomen of zijn met een ander schoonmaakbedrijf in zee gegaan;
- Na een controle door het IT zijn door een aantal schoonmaakbedrijven meer werknemers voor de aangifte LH opgevoerd;
- Opdrachtgevers zijn zich in veel gevallen na een onderzoek veel meer bewust van de risico's bij het uitbesteden van de schoonmaak;
- In enkele gevallen zijn malafide schoonmaakbedrijven failliet gegaan nadat ze niet meer door opdrachtgevers werden ingezet. Vermoedelijk heeft onderzoek van het IT-Schoonmaak hiertoe geleid;
- Enkele ondernemers zijn met onbekende bestemming naar het buitenland vertrokken;
- De aangetroffen misstanden rond de schoonmaak in de horeca in Amsterdam zijn met de gemeente Amsterdam besproken. In de gemeenteraad zijn hierover vragen gesteld. De gemeente onderzoekt de mogelijkheden om ook de hotels vergunningplichtig te maken. Bij misstanden zou dan de vergunning kunnen worden ingetrokken.

Aanpak opdrachtgevers en inleners schoonmaakbedrijven.

Het komt in de schoonmaakbranche vaak voor dat opdrachtgevers bij de keuze van een schoonmaakbedrijf zich hoofdzakelijk richten op de aanbieder met de laagste prijs. Hiermee lopen ze een behoorlijk risico op misstanden rond de inzet van schoonmaakpersoneel en daarnaast ook financiële risico's. Dat is zeker het geval als de opdrachtgever zelf geen aandacht heeft en/of toezicht houdt op het ingeleende schoonmaakpersoneel (zoals vaststelling identiteit, zicht op arbeidsomstandigheden).

In de multidisciplinaire aanpak is hier aandacht aan besteed. Niet alleen in het kader van voorlichting (gebruik Checklist) maar daarnaast ook in de repressieve aanpak.

Een voorbeeld hiervan zijn enkele grotere onderzoeken in de horeca (hoofdzakelijk afwassers) en hotelkamerschoonmaak. In een aantal gevallen bleek sprake van de inzet van relatief veel zwartwerkers, uitkeringsgerechtigden of werd gebruik gemaakt van illegaal tewerkgestelden. Daar waar sprake was van de inzet van malafide schoonmaakbedrijven welke op grote schaal gebruik maakten van zwartwerkers, bleek in een aantal gevallen geen verhaal mogelijk (onderneming was opgeheven of de eigenaar bleek met onbekende bestemming Nederland te hebben verlaten).

In die gevallen waarin sprake was van onbekende arbeidskrachten hebben inspecteurs van ISZW boeterapporten i.v.m. overtreding van de Wav tegen opdrachtgevers opgemaakt. Het totale boetebedrag in 25 zaken bedroeg € 434.000,-. Daarnaast heeft de Belastingdienst de ketenaansprakelijkheid toegepast om de niet betaalde premies en belastingen alsnog te verhalen op de opdrachtgevers. Momenteel is een bedrag van bijna € 500.000,- opgelegd aan diverse opdrachtgevers, dit bedrag zal flink oplopen omdat het traject ook in andere onderzoeken zal worden opgestart.

Buiten de hiervoor genoemde acties is ook de publiciteit gezocht, waarbij de nadruk is gelegd op de financiële risico's welke opdrachtgevers in dergelijke gevallen lopen. Er zijn voorbeelden waarin horecabedrijven boetes en naheffingen van meer dan € 100.000,- kregen opgelegd.

Deze aanpak zal hopelijk leiden tot meer bewustwording van risico's bij de opdrachtgevers en een positief effect hebben bij toekomstige uitbesteding van de schoonmaak.

Overige effecten

Naast meetbare resultaten zijn er minder makkelijk te duiden effecten bij een brede aanpak (reguliere inspecties, inspecties door het IT, preventieve aanpak). Het voert te ver om hier uitgebreid op in te gaan, het is wel goed om enkele voorbeelden hiervan te benoemen.

De gevoerde gesprekken met diverse partijen hebben onder andere opgeleverd dat:

- door overtredende bedrijven fors meer inschrijvingen zijn gedaan voor de opleidingen van – vooral - leidinggevenden gericht op het beter leren omgaan met schoonmakers met verschillende culturele achtergronden;
- de problematiek is opgepakt door bijvoorbeeld aanpassing van arbocatalogi;
- individuele bedrijven hun bedrijfsvoering hebben aangepast;
- startende bedrijven/schijn-zzp'ers zich hebben uitgeschreven;
- maatregelen zijn opgenomen in de cao Schoonmaak;
- een betere informatiëpositie is gecreëerd voor diverse subsegmenten binnen de schoonmaakbranche;
- bij de aanpak van misstanden bij hotels nu sprake is van een gezamenlijke aanpak door werknemersorganisaties, NGO's zoals FairWork, CoMensha en de overheid.

Startersaanpak/actualiteitenbezoeken

Een belangrijk onderdeel van de preventieve aanpak zijn de gesprekken met starters in de schoonmaak. Het project is zowel gericht op de 'bewust niet-

willende overtredders' als de 'niet-wetende overtredders'. Om naleving te bevorderen, nam de Inspectie in het najaar van 2017 het initiatief om beginnende ondernemers te informeren over de wetgeving rondom de arbeidsmarkt. Het overgrote deel van de ondernemers waren doorstarters. Uit gesprekken en bezoeken bij de ondernemers bleek dat toch nog velen onbekend waren met de wetgeving rondom de arbeidsmarkt. De Inspectie bezocht ruim veertig ondernemers. Bij enkele werkgevers is het aantal werknemers in de loonheffing verhoogd naar aanleiding van het gesprek met de Inspectie. De reacties van de nieuwkomers waren vaak positief. De uitleg van de inspecteurs en de verwijzing naar de diverse informatietools over de wetgeving, werden zeer gewaardeerd. Omdat in 2018 was gebleken dat nieuw opgerichte eenmanszaken vaak verkapte dienstbetrekkingen betroffen, is in 2019 besloten de aandacht te richten op nieuw opgerichte Besloten Vennootschappen. Er zijn zevenenveertig verkennende inspecties uitgevoerd; hieruit bleek dat slechts zes bedrijven aangesloten waren bij een branchevereniging en/of de code verantwoordelijk marktgedrag hadden ondertekend.

Veel werkgevers bleken niet te weten dat de Waadi ook geldt voor schoonmaakondernemingen; naar aanleiding van de bezoeken hebben diverse werkgevers zich alsnog als Waadi-plichtig aangemeld in het Waadi-register. Opmerkelijk was dat relatief veel ondernemers klaagden over sterke oneerlijke concurrentie van ondernemingen die onder de marktprijs hun diensten aanbieden. Een ander verontrustend signaal was dat het zeer lastig is om werknemers te vinden die legaal betaald willen worden, zelfs bij betaling boven het CAO-loon. Sollicitanten gaven aan dat zij alleen wilden werken als zij zwart betaald zouden worden.

Particuliere glasbewassing

De glazenwassersbranche is al jaren onrustig en problematisch. Het was onduidelijk welke problematiek er exact speelde. Ook was het niet uitgesloten dat de problematiek zich in de loop der tijd (verder) heeft ontwikkeld. De nadruk van de problematiek ligt in de Zaanse regio. Het programma Schoonmaak heeft opdracht gegeven tot nader (integraal)onderzoek. Het doel van het onderzoek betrof het verkrijgen van een beter beeld van de problemen in de glazenwassersbranche, teneinde aanbevelingen te kunnen doen voor een aanpak en de rol die de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid hierin kan spelen. Het onderzoek is inmiddels afgerond en er wordt door meerdere partijen gewerkt aan de ontwikkeling van een plan van aanpak. Eén van de reeds genomen maatregelen betrof het instellen van een exploitatievergunningstelsel in Zaandam.

Conclusies

Het IT Schoonmaak heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de brede aanpak van misstanden bij schoonmaakbedrijven mede door inzet op hun opdrachtgevers en de inzet op preventie. De expertise in het IT is groot, de lijnen kort en hierdoor kon optimaal worden geacteerd waardoor maatwerk kon worden geleverd. Het uitstralingseffect van een dergelijk team moet niet worden onderschat. Partijen herkennen de gezamenlijke aanpak en zien ook dat er naast de repressieve acties, sprake is van preventief optreden.

De samenwerking tussen (bestuursrechtelijk) toezicht en strafrecht is heel waardevol gebleken. Het is goed dat deze partijen zijn aangehaakt bij het IT. Mogelijk kan het effect worden vergroot door de slagkracht te bevorderen door een kortere doorlooptijd.

Er werd prettig en effectief samengewerkt. Hierdoor konden op eenvoudige en snelle wijze signalen en meldingen van misstanden worden uitgewisseld. Door het inzetten van een weegploeg is er een afgewogen oordeel gegeven over de aangedragen zaken. Zaken die door het IT werden afgewezen zijn soms door individuele partners succesvol opgepakt.

Binnen de Inspectie SZW wordt nadrukkelijk ook de samenwerking gezocht met het programma Schijnconstructies, cao-naleving en fraude, het programma Arbeidsuitbuiting en het programma Uitzendbureaus. Ervaringen vanuit het IT worden ook benut bij de (onderzoeken naar) misstanden met arbeidsmigranten, look-a-likes en katvangers.

Doordat de samenwerking een duidelijke meerwaarde oplevert ten opzichte van het individueel opereren door de diensten is besloten om door te gaan met deze samenwerking. De samenwerking tussen Belastingdienst, UWV en Inspectie SZW zal met ingang van 1 juli 2020 een vervolg krijgen onder artikel 64 Wet SUWI. De samenwerkingsovereenkomst ligt momenteel ter ondertekening bij de partners.

Bijlage 1: (financiële) resultaten per organisatie

Periode : 1 januari 2016 -1 april 2020

Deelnemende organisatie	Omschrijving (financiële) resultaten	
UWV	-Geschatte benadeling (correcties) Uitkeringsfraude - Boetes Aantal onderzoeken Aantal onderzoeken waarbij benadeling vastgesteld is Lopende onderzoeken	€ 136.633,- € 23.818,- 57 13 2
SVB	-Correcties AOW/Anw -Correcties AKW - Correcties AIO - Besparing beëindigde uitkeringen -Terugvordering uitkeringsfraude -Uitkeringen beëindigd -Uitkeringen aangepast -Overige	
Inspectie SZW	-Opbrengst opgelegde bestuurlijke boete -Boeterapporten WAV en WML -Overige	€ 1.321.737,-- opgelegd € 455.650,-- daarvan geïnd. Totaal 85 boeterapporten: -49 BR Wav -24 BR Atw -8 BR WML -4 BR Waadi -12 x schr.waarschuwing Atw.
Gemeenten	-Besparing beëindigde PW-uitkeringen -Terugvordering uitkeringsfraude -Opgelegde bestuurlijke boetes -Uitkeringen beëindigd -Uitkeringen aangepast -Overige	Neveneffecten zijn niet gemeten. € 244.621,- (incl. boete) Zie terugvordering. niet bekend niet bekend 71 signalen uitkeringsfraude, waarvan 23 x fraude vastgesteld (rapport), 1 x strafrechtelijk vervolgd, 26 x geen fraude of geen onderzoek. 21 zaken nog niet bekend.
Rijk	-Besparingen op beëindigde PW-uitkeringen	
Belastingdienst Belastingen	Geïnde bedragen en aanslagen waarvoor	40 boekenonderzoeken. Er is een aanzienlijk bedrag aan

	geheel of gedeeltelijk beslag is gelegd	naheffingen en navorderingen opgelegd. Over de gerapporteerde periode is € 954.000 geïnd dan wel verrekend. Er ligt nog geheel/gedeeltelijk beslag voor € 1.081.000.
Belastingdienst Toeslagen	-Correcties toeslagen: Huurtoeslag Zorgtoeslag Kinderopvangtoeslag Kindgebonden budget	Geen specifieke informatie hierover beschikbaar.
OM	-Aantal dossiers voor vervolging -Aantal opgelegde boetes en straffen -Aantal opgelegde PV's -Overige	- 3 strafrechtelijke onderzoeken -7 rechtspersonen en 10 natuurlijke personen - fors fiscaal nadeel Betreft: -Uitkeringsfraude > € 50.000,- -opzettelijk onjuiste aangifte LH en OB -opzettelijk niet doen van aangifte LH en OB -valsheid in geschrifte -mensensmokkel -natuurlijke personen: feitelijk leidinggeven aan verboden gedragingen. Van de 3 strafrechtelijke onderzoeken zijn op dit moment nog geen uitspraken/veroordelingen bekend.
Politie	-Aangetroffen illegalen -PV's WID -Overige	
IND	-Ingetrokken vergunningen -afgewezen aanvragen -intrekkingen referentschap -intrekkingen Nederlanderschap -aantal opgelegde boetes -aantal aangiften -voorstellen wijziging beleid -voorstellen aanscherping wetgeving -aanpassing risicoprofielen / nalevingsbeelden	19 signalen van vermoedelijk ten onrechte verkregen verblijfstitels. 1 x intrekking verblijfsvergunning, overige signalen nog in onderzoek.

TOTAAL	Excl.strafrecht en bedragen BD	€ 3.761.809,-

